

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Josefin Malmsten

Generationsväxling inom jordbruk

Företagsekonomi och turism

2011

VASA YRKESHÖGSKOLA

Utbildningsprogrammet för företagsekonomi

ABSTRAKT

Författare	Josefin Malmsten
Lärdomsprovets titel	Generationsväxling inom jordbruk
År	2011
Språk	Svenska
Sidantal	55
Handledare	Anna-Lena Berglund

I detta arbete redogörs det för beskattningen vid en generationsväxling inom jordbruk. Syftet med lärdomsprovet är att redogöra för hur både överlåtaren och övertagaren kan på förmånligaste vis genomföra en generationsväxling. I lärdomsprovet beskrivs även, hur en generationsväxling i praktiken går till och vad som är viktigt att tänka på.

Genom beräkningar fås fram vilket av de tre olika generationsväxlingssätten, köp, gåvoartat köp eller gåva, som är det förmånligaste sättet ur överlåtarens och övertagarens perspektiv vid den generationsväxling inom jordbruk som använts som fallstudie.

Förutsättningar och tillvägagångssätten vid generationsväxling stadgas i lagen om stöd för upphörande om att bedriva jordbruk. Därtill har även använts den expertis som fås från Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (LPA), Svenska lantbrukssällskapens förbund (SLF) och Nordea. Österbottens svenska producentförbund r.f. (ÖSP) har även ordnat ett informationstillfälle om generationsväxling inom jordbruk, vilket även bidrog med information till lärdomsprovet. Även internetkällor, som man genom sökorden generationsväxling, avträdelsestöd och jordbruk får fram, har bidragit till att skapa en fullständig bild av problemområdet.

Resultatet visade på att ur överlåtarens synvinkel är det förmånligaste sättet att genomföra en generationsväxling genom köp, och då sälja till högsta möjliga pris. Ur övertagarens synvinkel är det förmånligaste sättet att genomföra en generationsväxling genom ren gåva.

Ämnesord Generationsväxling inom jordbruk, avträdelsestöd, överlåtelseskatt, arvs och gåvoskatt, startstöd för unga jordbrukare.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Utbildningsprogrammet för företagsekonomi

ABSTRACT

Author	Josefin Malmsten
Title	Generation change within the agricultural sector
Year	2011
Language	Swedish
Pages	55
Name of Supervisor	Anna-Lena Berglund

This thesis describes the taxation of a generation change within the agricultural sector. The aim of the thesis is to describe how both the transferor and transferee may implement a generation change in the best possible way. The thesis also describes how a generation change is carried through in practice, and what is important to consider in this process.

Calculations are carried out to establish which of three methods of generation change within the agricultural sector is the least expensive seen from both the transferor's and the transferee's perspective. The three methods explored in this case study are purchase, purchase gift, and gift.

Conditions and courses of actions within generation change are enacted in the Act of support for engaging agriculture. In addition, also the expertise available from Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (LPA), Svenska lantbrukssällskapens förbund (SLF) and Nordea was used. Österbottens svenska producentförbund r.f. (ÖSP) has also organized an information session on generational change in agriculture, which also contributed information to the thesis. Internet sources through the keywords *generation*, *farmers* and *agriculture* were produced, as these were helpful in creating a complete picture of the problem area.

The results indicated that from the transferor perspective, the best way to implement a generation is through the method of purchase, and then sell to the highest possible price. From the transferee point of view, the best way to implement a generational change is by pure gift.

Keywords Generation change within the agricultural sector, transfer tax, inheritance and gift taxes, setting up of young farmers.

INNEHÅLL

ABSTRAKT	2
ABSTRACT	3
BILDFÖRTECKNING	7
TABELLFÖRTECKNING	7
1 INLEDNING	8
1.1 Problemområde.....	9
1.2 Syfte.....	9
1.3 Avgränsning	9
1.4 Metod.....	9
1.5 Statistik.....	10
2 FÖRBEREDELSE INFÖR GENERATIONSVÄXLING	13
2.1 När skall planeringen påbörjas?	13
2.2 Generationsväxlingens handlingsplan	13
3 KRAV	17
3.1 Krav på överlåtaren	17
3.2 Krav på övertagaren	18
3.3 Krav på gården	19
4 AVTRÄDELSESTÖD	20
4.1 Avträdelsestödet storlek.....	20
4.2 Åldersgränser för överlåtaren	21

4.3	Vilande avträdelsestöd.....	22
4.4	Hur söks avträdelsestöd?	23
5	STÖD FÖR ÖVERTAGAREN	25
5.1	Startstöd för unga jordbrukare.....	25
5.2	Övriga understöd	26
6	ALTERNATIV TILL GENERATIONSVÄXLING	28
6.1	Generationsväxling genom köp.....	28
6.2	Generationsväxlingsköp av gåvonatur	28
6.3	Generationsväxling genom gåva	29
7	BESKATTNING VID GENERATIONSVÄXLING	30
7.1	Beskattning av överlåtaren	30
7.2	Beskattning av övertagaren	30
7.2.1	Överlåtelseskatt och mervärdeskatt.....	33
8	VÄRDERING AV JORDBRUKSEGENDOM.....	34
9	EFTER GENERATIONSVÄXLINGEN.....	35
9.1	Skatteärenden	35
9.2	Lantbrukarstöd.....	35
9.3	Försäkringar.....	36
9.4	Finansiering	36
9.5	Övriga förändringar	36
10	FALLSTUDIE.....	37

10.1	Jordbrukets bakgrund	37
10.2	Överlåtelsen.....	39
10.2.1	Köp.....	39
10.2.2	Köp av gåvonatur	43
10.2.3	Gåva	44
11	RESULTAT	48
12	AVSLUTNING	50
	KÄLLFÖRTECKNING	52

BILDFÖRTECKNING

Bild 1. Handlingsplan.	16
------------------------	----

TABELLFÖRTECKNING

Tabell 1. Antal beviljade avträdelsetöd enligt åldersklass år 2005-2009 i Österbotten.	11
Tabell 2. Generationsväxlings statistik.	12
Tabell 3. Åldersgränser för avträdelsetöd.	23
Tabell 4. Sammanfattning av starttöd.	26
Tabell 5. Skatteklass I.	31
Tabell 6. Skatteklass II.	31
Tabell 7. Jordbrukets uppbyggnad.	38
Tabell 8. Jordbruket enligt lag om värdering.	45
Tabell 9. Sammanställning av resultatet.	48

1 INLEDNING

För den som äger ett jordbruk blir det förr eller senare aktuellt med generationsväxling. Generationsväxling innebär att man överför äganderätten på en annan person. Övertagaren behöver inte vara släkt med överlåtaren. Generationsväxling innebär att man överlåter gårdens åkrar och produktionsbyggnader till en person som fortsätter driva jordbruket. Ett jordbruk kan t.ex. innebära åkerbruk, boskapsskötsel, växthusproduktion, fiskeodling, djuruppfödning eller produktion av spannmål. (Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt 2011: <URL:<http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsestod/Vad-som-avses-med-jordbruk>>)

Orsaken till att man genomgår en generationsväxling kan t.ex. vara, att åldern kommer emot, sjukdom uppstår eller att någonting annat inträffar som gör det svårt att fortsätta med verksamheten. Då är det oftast någon annan person i familjen som tar över. Idag, jämfört med för 20-25 år sedan, läggs det större vikt vid att ens barn eller barnbarn finner intresse i att fortsätta bedriva jordbruk. Villkoren är bättre i dagens läge och köpesumman är en summa som passar både övertagaren och överlåtaren. (Sand 2004, 3.)

Generationsväxling är en process som tar tid, och därför är det också viktigt att börja planera i god tid. För överlåtaren så är det inte bara fråga om en finansiell värdering utan även en psykisk värdering som är kopplad samman med överlåtarens livsverk. Därför bör överlåtaren fundera noggrant och undvika förhastade beslut. Överlåtaren bör tänka över sina förväntningar och mål och även reda ut efterträdarens motivation och attityd till företaget för att kunna utföra en lyckad generationsväxling. (Yritys-Suomi 2007: <URL:<http://www.yrityssuomi.fi/default.aspx?ContentID=9720&NodeID=15653>>)

1.1 Problemområde

Jag satt och diskuterade med en jordbrukare en dag angående jordbruket. Jordbrukaren är snart i den åldern att en generationsväxling börjar bli aktuell. Han funderade över hur en generationsväxling går till i praktiken och på vilka olika sätt man kan genomföra en generationsväxling. Diskussionen övergick även till, vad som kunde vara det förmånligaste sättet för honom att utföra en generationsväxling och även ur hans barns synvinkel som eventuell övertagare. Vi kom inte fram till något svar den dagen, men jag bestämde att detta kunde vara något att se närmare på i mitt lärdomsprov.

1.2 Syfte

Syftet med detta arbete är att ta reda på hur man i praktiken genomför en generationsväxling, på vilka olika sätt kan man genomgå den och vilka är följderna, för att sedan kunna bedöma med hjälp av beräkningar vad som är det förmånligaste sättet ur överlåtarens och övertagarens synvinkel.

1.3 Avgränsning

Alla jordbruk är olika, vissa har 200 hektar åker, en del har djur, en del har stora mängder skog och många har en blandning av dessa, med mer eller mindre åker, skog och eventuellt djur. Detta gör att alla generationsväxlingar ser olika ut från fall till fall, vilket innebär att den metod för generationsväxling som är förmånligaste för en person, inte nödvändigtvis är det för en annan. Därför har jag valt att studera enbart generationsväxlingen för en specifik jordbrukare, med ett jordbruk bestående av äggproduktion, kycklinguppfödning, spannmålsodling ca 30 ha och skogsbruk ca 60 ha. Jag kommer därmed inte i detta arbete att beakta de ekonomiska följderna för överlåtare och övertagare som har andra former eller storlekar på sitt jordbruk.

1.4 Metod

Jag kommer att göra en beskrivande studie och utgående från min problemställning analysera de ekonomiska följderna för överlåtaren och

övertagaren. Jag kommer inledningsvis att redogöra för praxisen kring generationsväxlingar och de möjliga tillvägagångssätten som finns. Förutsättningar och tillvägagångssätten stadgas i lagen om stöd för upphörande om att bedriva jordbruk. Därtill har jag använt mig mycket av den expertis, som fås från Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (LPA), Svenska lantbrukssällskapens förbund (SLF) och Nordea. Jag har även deltagit i ett informationstillfälle om generationsväxling som ordnades av Österbottens svenska producentförbund r.f. (ÖSP), där jag fick en hel del information om ämnet. Även andra internetkällor, som jag genom sökorden generationsväxling, avträdelsestöd och jordbruk fått fram, har bidragit till att skapa en fullständig bild av problemområdet.

För att kunna besvara problemställningarna i kapitel 1.1, kommer jag först och främst att studera lagstiftningen på området, samt dra nytta av den expertis som finns vid LPA och SLF, samt den information som genom dessa organisationer delges jordbrukare i samband med generationsväxlingar.

Utgående från mitt bakgrundsmaterial, kommer jag att på basen av överlåtarens jordbruk, räkna ut vilka följderna blir för överlåtaren och övertagaren, enligt de olika tillvägagångssätten vid generationsväxling. På så vis får jag fram vilket av de möjliga tillvägagångssätten som gynnar överlåtaren men också övertagaren.

1.5 Statistik

För att bönder skall ha rätt till avträdelsestöd är de tvungna att upphöra helt och hållet med jordbruket före 63- års ålder. Statistiken visar på att vid 60- års ålder tar den största gruppen bönder i Österbotten avträdelsestöd, även om många tar redan från 56- års ålder. Statistiken nedan visar på antal beviljade avträdelsestöd enligt åldersklass år 2005-2009. (Lantbrukarnas pensionsanstalt 2011: URL:<http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsestod/Att-avsta-fran-jordbruk>)

Tabell 1. Antal beviljade avträdelsetöd enligt åldersklass år 2005-2009 i Österbotten.

<i>Ålder</i>	2005	2006	2007	2008	2009
56	161	103	71	91	116
57	187	140	163	147	124
58	152	122	120	119	99
59	117	108	90	128	98
60	242	266	170	267	201
61	133	179	173	168	139
62	67	67	81	79	80
Totalt	1059	985	868	999	857

(Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt 2011: <URL: <http://www.lpa.fi/Sidhuvud/Statistik> >)

I tabellen nedan kan man avläsa att överlåtarnas medelålder ligger kring 58 år medan övertagarnas medelålder ligger kring 29 år. Övertagarna tar i genomsnitt över ca 35 ha åker och ca 17 ha tillskottsjord (genom arrendeavtal), totalt drygt 50 ha åker. (Lantbrukarnas pensionsanstalt 2011: <URL: <http://www.lpa.fi/Sidhuvud/Statistik>>)

Tabell 2. Generationsväxlings statistik.

	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>
Avträdarnas medelålder	58,3	58,3	58,7	58,4	58,6	58,4
Övertagarnas medelålder	29,8	29,8	29,9	29,3	29,3	29,4
De överlåtna gårdarnas antal st.	704	946	890	804	856	699
varav till övertagaren	413	623	478	373	384	424
Överlåtarens åker totalt, ha	17 857	26 570	23 359	19 900	20 969	21 025
Till övertagaren överlåten åker i medeltal, ha	31,4	33,8	33,7	34,8	32,8	37,3
Till tillskottjord överlåten åker i medeltal, ha	16,7	17,1	17,6	16,3	15,3	17,1

(Lantbrukarnas pensionsanstalt 2011: <URL-
<http://www.lpa.fi/Sidhuvud/Statistik>>)

2 FÖRBEREDELSE INFÖR GENERATIONSVÄXLING

Generationsväxling är en stor händelse under en jordbrukares livstid. Man kan säga att en generationsväxling består till 95 procent av känslor och 5 procent av skatter, juridik och dylikt. Det känslomässiga värdet har en stor betydelse för en lyckad generationsväxling och dessa kommer fram, när man börjar diskutera och planera konkret. (ÖSP:s generationsväxlingskurs, 2011)

2.1 När skall planeringen påbörjas?

Generationsväxling är något som tar en lång tid, och därför skall planeringen påbörjas i god tid. Egentligen så påbörjar man planeringen redan när barnen väljer utbildning. Är någon av barnen intresserad av att fortsätta med jordbruket, bör denna välja en lämplig utbildning för detta. I allmänhet så krävs det alltså att man påbörjar planeringen av generationsväxlingen redan tre till fem år på förhand, detta för att kunna göra generationsväxlingen på ett ekonomiskt och förnuftigt sätt. Planeringen av en generationsväxling görs sällan i ett för tidigt skede. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2004: <URL:http://www.slf.fi/Filer/Tema_Kal2004.pdf>) (ÖSP:s generationsväxlingskurs, 2011)

2.2 Generationsväxlingens handlingsplan

Det första man skall reda ut innan man påbörjar en generationsväxling är vem som kommer att ta över. Övertagaren kan t.ex. vara ett barn eller barnbarn. Det kan även vara flera personer som tar över jordbruket. Man bör hitta en lösning som alla inom familjen godkänner. Som i så många andra sammanhang har det visat sig att själva processen är viktigare än slutresultatet, därför är det också viktigt att alla familjemedlemmar bereds möjlighet att vara aktiva under processen. Man bör även klargöra att den som tänker ta över har kunskapen, motivationen och möjligheten att ta över jordbruket.

Det finns många myndigheter och instanser, som man kan ta kontakt med och fråga om råd innan man sätter igång med generationsväxlingen, t.ex. skattemyndigheterna, banken och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (LPA).

Man bör tänka på att hålla sin LFÖPL – pension i kraft ända tills man genomför generationsväxlingen. Det kan även vara skäl att förtidspensionsspara, eftersom avträddelsepensionen inte är så stor.

Som överlåtare bör man även planera sina investeringar för de sista åren. Ifall man känner personen som skall ta över jordbruket så finns det skäl att diskutera investeringarna med denna person.

Det är även viktigt att ta reda på gängse värdet för jordbruket. Med gängse värde avses det alternativa överlåtelsepriset för egendomen. Från skattemyndigheterna fås gängse värdet. Gängse värdet används t.ex. vid beräkningar av köpesumman vid köp och vid gåvoartat köp. Betalar övertagaren över 50 procent av gängse värdet så behöver övertagaren inte betala gåvoskatt. Betalar övertagaren 50 procent eller mindre blir han/hon tvungen att betala gåvoskatt på köpesumman. Man bör göra kalkyleringar och fundera över ett bra alternativ till generationsväxling. Skall generationsväxlingen utföras genom t.ex. gåva, köp av gåvonatur eller köp. Dessa tre olika sätten redogörs det för senare i texten.

Man bör även bestämma tidpunkten för generationsväxlingen. När under kalenderåret skall den ske? Skall man följa räkenskapsperioden och på så sätt underlätta bokföringen, eller skall man genomföra generationsväxlingen mitt i perioden? Ifall man bestämmer sig för att genomföra generationsväxlingen på hösten, bör man på förhand även göra upp om till vem årets skörd hör o.s.v.

Man kan från ELY- centralen och från SLF få beräkningar på hur ekonomin kommer att se ut i framtiden både ur överlåtaren och också ur övertagarens perspektiv. De kan göra likviditetsbudgeter som visar på om jordbruket är ekonomiskt livskraftigt i framtiden.

Är planeringen noggrant gjord kan man göra ett utkast till överlåtelsehandling. Med hjälp av utkastet till överlåtelsehandling kan man ansöka om förhandsbeslut från olika myndigheter. Som överlåtare bör man dock komma ihåg att på förhand uppgöra dokument som kan vara väsentliga vid avträddelsen, t.ex. köpebrev eller gåvobrev. När förhandsbesluten erhållits uppgörs den slutliga

överlåtelsehandlingen. Vid ansökan om avträdelsetöd från LPA är ansökan på basis av utkast obligatoriskt. (Svenska lantbruksföretagarnas centralförbund 2011: <URL:http://www.slc.fi/files/gen_vaxl_2011/OSP/OSP_read.pdf>) (Nordea 2011:<URL:http://www.nordea.fi/sitemod/upload/root/fi_org/appx/swe/yri/maatal/Luopujan_muistilista.pdf>)

Följande bild sammanfattar generationsväxlingens handlingsplan.

Bild 1. Handlingsplan. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

3 KRAV

Det finns också en del krav som måste uppfyllas, för att en generationsväxling skall vara möjlig. Kraven är olika beroende på om överlåtaren söker avträdelsetöd, om övertagaren söker startstöd eller om inga av dessa stöd är aktuella. Kraven är störst och flest ifall överlåtaren söker avträdelsetöd. Därför redogörs här nedan närmare för kraven på överlåtaren, övertagaren och gården.

3.1 Krav på överlåtaren

Det finns vissa krav som överlåtaren måste uppfylla vid en generationsväxling för att ha möjlighet att få avträdelsetöd. De första kraven är att överlåtaren måste ha idkat jordbruk de senaste tio åren och att de senaste fem åren har LFÖPL-försäkringen varit i kraft. Överlåtaren får inte motta någon LPA eller FPA pension under tiden han tar emot avträdelsetöd.

Ett annat krav på överlåtaren är, att han måste avstå från jordbruk och leveransarbeten i skogsbruket. Överlåtaren måste även bevisa att han upphör med att odla arrendeåkrar. Detta görs genom att skriftligt byta överlåtarens namn i arrendekontrakten till övertagarens.

Att utföra leveransarbeten i skogen, bedriva renskötsel eller att idka jordbruk är alltså förbjudet medan man lyfter avträdelsetöd. Dock är det tillåtet att utföra arbeten som gynnar användningen och skötseln av skogar, t.ex. plantera ny skog, vårda den unga skogen, rotförsäljning och att ta tillvara energivirke. Överlåtarna har även rätt till att ha ett trädgårdsland, sällskapsdjur och högst två hästar eller tre renar i sin ägo fastän de lyfter avträdelsetöd.

Förvärvsinkomsten måste för år 2011 understiga 656,08 €/månad för att man skall kunna beviljas avträdelsetöd. Gränsen justeras årligen på basen av lönekoeficienten. Denna inkomstgräns får inte överlåtaren överskrida. Detta innebär, att överlåtaren kan ha en företagsverksamhet, lönearbete eller arvoden för förtroende uppdrag medan han eller hon lyfter avträdelsetöd, men dock i liten skala.

Ifall man överskrider förvärvsinkomstgränsen så avbryts utbetalningen av avträdelsetödet. Avträdelsetöd som har betalats för mycket kan krävas tillbaka. Den person som tar emot avträdelsetödet, det är hans uppgift att meddela LPA när gränsen överskrids och när gränsen underskrids igen.

Ett sista krav på överlåtaren är, att han måste vara under 63 år för att han skall beviljas avträdelsetöd. Man kan lämna in ansökan för avträdelsetödet ett år innan den egentliga uppnådda åldern. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>) (Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt 2011: <URL:[http://www.lpa.fi/Pensionskydd/Avtradelsetod/Att-avsta-fran-jordbruk](http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsetod/Att-avsta-fran-jordbruk)>) (Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt 2011: <URL:http://www.mela.fi/Julkaisut/4021r_10.pdf>) (L 2006/612)

3.2 Krav på övertagaren

LPA kräver att högst två personer och deras makar kan överta jordbruket. En LFÖPL- försäkrad sambo jämställs med en make eller maka. Är det ett par eller sambor som tar över jordbruket gemensamt så räcker det att den ena personen uppfyller kraven för generationsväxling. Dock måste den andra personen tillsammans med maken lova att hålla gårdens åkrar oskiftade i sin ägo.

Det finns även krav på övertagarens ålder. Övertagaren måste vara under 40 år vid tidpunkten för generationsväxlingen och ha en lämplig utbildning för detta, t.ex. landsbygdsföretagare. Ifall övertagaren inte har rätt utbildning men istället har minst tre års praktisk erfarenhet av jordbruk så måste personen i fråga avtala om att skaffa tillräcklig utbildning inom två kalenderår från att generationsväxlingen har genomförts.

Den som övertar jordbruket får inte ha biinkomster som överstiger 60 000 € per år. Övertagarens makes biinkomster spelar dock ingen roll. Som övertagare så förbinder man sig till att bo på gården eller i närheten av gården, huvudsaken är att den kan skötas på ett ändamålsenligt sätt. Man förbinder sig också till att odla gårdsbruksenheten. Dessa förbindelser gäller så länge som det betalas avträdelsetöd till överlåtarna, dock i minst fem år. (L 2006/612)

(Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt 2011:
<URL:<http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsestod/Att-avsta-fran-jordbruk/Generationsvaxling>>)

3.3 Krav på gården

Det högsta kravet som finns på gården, för att man skall kunna genomgå en generationsväxling, är att företagariinkomsten är tillräcklig. Man måste kunna bevisa genom en affärsplan, att under fem år efter generationsväxlingen går det att få ihop en företagariinkomst på minst 10 000 €/år per övertagare.

Ifall gården vid avträdelsern inte är ekonomiskt livskraftig, måste överlåtaren inom tre år utveckla gården så att den blir ekonomiskt livskraftig. Andra krav på gården är att den måste uppfylla minimikrav på miljö, hygien och djurens välfärd. Ifall att gårdsstöd har betalats till gården året före eller till övertagaren efter avträdelsern så anses gården ha uppfyllt kraven. (Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt 2011:
<URL:<http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsestod/Att-avsta-fran-jordbruk/Generationsvaxling>>)

4 AVTRÄDELSESTÖD

Avträdelsetöd fungerar som en förtidspension som tryggar överlåtarens inkomst. Ifall jordbrukaren genomgår en generationsväxling före pensionsåldern så har jordbrukaren möjlighet att söka avträdelsetöd. Avträdelsetödet kan sökas när överlåtaren har fyllt 56 år om övertagaren är en nära släkting. Med nära släkting anses överlåtarens eller makens/makans barn med make eller maka eller också överlåtarens makes/makans syskonbarn med make eller maka. Ifall övertagaren inte är en nära släkting kan avträdelsetödet sökas först när överlåtaren har fyllt 60 år. Avträdelsetöd kan inte mera sökas när överlåtaren har fyllt 63 år. Avträdelsetöd är ämnat för jordbrukare och renskötare. Avträdelsetöd kan man få genom att åkrar och produktionsbyggnader överläts genom generationsväxling åt en övertagare som fortsätter driva verksamheten. Man kan även få avträdelsetöd genom att sälja åkrar som tillskottsmark till en annan jordbrukare. (Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt 2011: <URL:<http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsetod>>) (ÖSP:s generationsväxlingskurs 2011)

4.1 Avträdelsetödets storlek

Avträdelsetödets belopp grundar sig på den arbetsinkomst som med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare har fastställts för företagaren. Avträdelsetödet innehåller ett grundbelopp och en kompletteringsdel. Avträdelsetödets grundbelopp räknas på LFÖPL- arbetsinkomsterna under försäkringstiden. Detta belopp är lika stort som en full LFÖPL- invalidpension. Ifall jordbrukaren har en delinvalidpension från tidigare, räknas grundbeloppet ut genom att man förvandlar delinvalidspensionens LFÖPL- andel till en full LFÖPL- invalidpension. År 2010 var ett avträdelsetöd i genomsnitt 930 € i månaden.

Avträdelsetödets kompletteringsdel är lika stor som överlåtarens folkpension skulle vara. Överlåtarens övriga pensioner och ersättningar samt familjeförhållanden påverkar kompletteringsdelen, t.ex. har man ett barn under 16

år, betalas en barnförhöjning. Ifall överlåtaren beviljas annan pension så upphör kompletteringsdelen.

4.2 Åldersgränser för överlåtaren

Som jag nämnde tidigare, kan avträdelsestödet sökas av jordbrukare som passerat 56 år ifall att övertagaren är överlåtarens barn eller annan nära släkting, i annat fall måste överlåtaren vara 60 år för att kunna söka stödet. Avträdelsestödet betalas ut tills överlåtaren är 63 år. När överlåtaren har fyllt 63 år övergår avträdelsestödet till ålderspension. Kompletteringsandelen som betalas till överlåtaren kan fortsättningsvis utbetalas jämsides med ålderspensionen tills överlåtaren fyller 65 år. Detta gäller ifall avträdelsen skedde år 2007 eller också senare. Det är viktigt att komma ihåg att det som överlåtaren och övertagaren kommer överrens om vid generationsväxlingen är i kraft så länge avträdelsestödet betalas, dock alltid minst i fem år.

Avträdelsestödet kan dock upphöra först vid 65- års ålder, ifall avträdelsestödet har beviljats enligt reglerna för AVSTÖ 1995, 2000 eller 2003. Då ändras avträdelsestödet till ålderspensionen först efter att överlåtaren har fyllt 65 år. Det finns även andra undantag. Har överlåtaren avgått enligt reglerna för AVSTÖ 2000 eller 2003 och har beviljats någon annan ålderspension än LFÖPL- pension före 65 år, så avslutas utbetalningen av kompletteringsdelen. Har överlåtaren avgått enligt reglerna för AVSTÖ 1995, alltså mellan åren 1995 till 1997, så utbetalas kompletteringsdelen trots att annan ålderspension än LFÖPL- pension beviljats. Dock betalas inte kompletteringsdelen ut ifall man tar förtidspension. (L 2006/612) (Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt 2011: <URL:http://www.mela.fi/Julkaisut/4021r_10.pdf>) (Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt 2011: <URL:http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsestod/Avtradelsestodets-storlek>)

4.3 Vilande avträdelsetöd

Det finns även något som kallas för vilande avträdelsetöd. Ifall ett gift par äger ett jordbruk så kan den yngre personen ansöka om vilande avträdelsetöd när hon eller han är högst fem år yngre än vad avträdelsetödet kräver. Detta innebär att vid en ålder på 51 år kan man ansöka om vilande avträdelsetöd ifall övertagaren är ens barn eller annan nära släkting, i annat fall är det 55 år som gäller. Detta gäller också i sammanslutningar, där syskon sköter jordbruket tillsammans, där kan den yngre delägaren ansöka om vilande avträdelsetöd.

Man kan också ansöka om vilande avträdelsetöd ifall man är delägare i sin makes dödsbo. Vilande avträdelsetöd gäller även ifall ens maka eller make har full LFÖPL- invalidpension.

Att avträdelsetödet kallas för vilande innebär att det börjar betalas ut först när stödtagaren uppfyller det egentliga åldersvillkoret och när förvärvsinkomsterna är under 656,08 € (år 2011). Det finns ingen gräns för förvärvsinkomsterna under den vilande tiden.

Den som beviljas vilande avträdelsetöd kan LFÖPL- och OFLA- försäkras som familjemedlem men detta förutsätter att arbetet inom jordbruket fortsätter. Denna person har rätt till avbytar-service. Denna försäkring avslutas dock när avträdelsetödet börjar betalas ut. (Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt 2011: <URL:http://www.mela.fi/Julkaisut/4021r_10.pdf>) (Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt 2011: <URL:<http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsetod/Att-avsta-fran-jordbruk/Vilande-avtradelsetod>>)

I tabellen nedan ses en sammanfattning av åldersgränserna för avträdelsetöd och för vilande avträdelsetöd.

Tabell 3. Åldersgränser för avträdelsetöd.

Avträdelsetätt i jordbruket	Ålderskrav för den egentliga avträdelaren	Vilande rätt till avträdelsetöd
Generationsväxling till barn eller annan nära släkting	56–62 år	51 år
Generationsväxling till annan person	60–62 år (dock 56 år om född 1950 eller tidigare)	55 år (dock 51 år om den äldre maken eller syskondelägaren som har rätt till avträdelsetöd är född 1950 eller tidigare, likaså 51 år för en lantbruksföretagares efterlevande make som är född år 1955 eller tidigare)

(Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010:
<URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

4.4 Hur söks avträdelsetöd?

Det är viktigt att komma ihåg att söka avträdelsetödet i god tid. Stödet skall sökas innan man genomför ägarbytet och överlåtaren upphör med att idka jordbruk. Man kan ett år på förhand ansöka om avträdelsetöd.

När alla papper är undertecknade och äganderätten för gården överförs till övertagaren, anses avträdelseten har skett. Fastän överlåtarens egentliga avträdelsetålder inte har uppnåtts kan avträdelseten ske redan när förhandsbesluten erhållits.

Bilagor som behövs vid ansökan om avträdelsestöd är ett utkast till överlåtelsehandling eller ett föravtal. Detta avtal skall skrivas under av gårdens alla överlåtare och av alla som övertar gården. Sedan skall även bifogas utredning om äganderätten. Här krävs det lagfartsbevis och bouppteckning, ifall det är frågan om ett dödsbo.

Som bilaga skall även finnas uppgifter om sökandenas beskattning och om EU-jordbrukarstöd. Här krävs det att man tar en kopia på överlåtarens senast inlämnade skatteblankett 2.

Som bilaga skall även finnas övertagarnas förbindelse (AVSTÖ 2007 odlingsförbindelse 1 eller 2). När det gäller en generationsväxling skall även övertagarens senaste fastställda beskattningsbeslut finnas med och utredning av om övertagaren är passande. Det skall även finnas papper på gårdens ekonomiska livskraft och en beskrivning av gårdens verksamhet. (L 2006/612) (Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt 2011: <URL:<http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsestod/Hur-du-soker-avtradelsestod>>)

5 STÖD FÖR ÖVERTAGAREN

Det finns även en del stöd, som övertagaren kan söka. Dessa stöd kan hjälpa övertagaren att komma igång med jordbruket och produktionen. Att stöd finns för övertagaren är viktigt, skulle man inte som övertagare kunna söka stöd skulle betydligt mindre personer ha möjlighet att ta över jordbruket. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

5.1 Startstöd för unga jordbrukare

Unga jordbrukare kan beviljas startstöd. Startstöd beviljas till första etableringen som jordbrukare. Det finns två olika nivåer för startstöd, nivåerna relaterar till hur stort själva jordbruket är som man kommer att bedriva. Man räknar ut företagsinkomsten, detta görs genom att rörliga och fasta kostnader, avskrivningar och räntor på skulder som är relaterade till jordbruket dras av från intäkterna från jordbruket. Startstöd kan beviljas när företagsinkomsten från jordbruket avkastar 17 000 € (nivå 1) i årlig företagarinkomst. Startstöd kan även beviljas till en sökande vars gård avkastar sammanlagt minst 15 000 € i företagarinkomster från jordbruk, annan företagsverksamhet och skogsbruk. Av företagarinkomsten ska minst 10 000 € komma från jordbruket (nivå 2). Med gårdens företagarinkomst menas annan företagsverksamhet som bedrivs på gården eller med gårdens produktionsmedel och skogsbruket.

Ifall att jordbrukarens företagarinkomst är 17 000 € så beviljas ett startstöd i form av understöd på högst 35 000 €. Högst 35 000 € beviljas även i form av räntestöd. Ifall kriterierna gäller för nivå 2 så beviljas högst 5000 € i startstöd i form av understöd och i form av räntestöd högst 20 000 €. Maximibeloppet av lån som stöds med räntestöd får vara högst 80 procent av de godtagbara kostnaderna, dock sammanlagt högst 150 000 €. Nedan ses en sammanfattning av detta. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

Tabell 4. Sammanfattning av startstöd.

Alternativ	Bidrag	Räntestöd
Gård som avkastar minst 17 000	35 000	35 000
Gård som avkastar minst 15 000 (av företagarinkomsten skall minst 10 000 komma från jordbruket)	5000	20 000

(Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010:

<URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

Startstödet betalas ut i två årliga rater, utan någon särskild ansökan om utbetalning. Om startstödet har beviljats före övertagandet av jordbruket, måste stödtagaren visa fram en utredning om att jordbruket har övertagits av denna person. Innan den andra raten betalas ut, måste övertagaren uppfylla de yrkeskrav som krävs vid startstöd för unga jordbrukare dvs. rätt utbildning. (ÖSP:s generationsväxlingskurs 2011)

5.2 Övriga understöd

Åt personer som börjar bedriva jordbruk kan även beviljas stöd för uppgörande av affärsplan. Innan planen utarbetas så bör man skicka en ansökan till närings-, trafik- och miljöcentralen om att göra upp en stödduglig affärsplan. Max 90 procent av de momsfria kostnaderna för uppgörandet av affärsplanen är stödet, dock max 540 €.

Det finns även en stiftelse vid namn Finlandssvenska jordfonden. Denna stiftelse beviljar lån för generationsväxlingsköp, dock måste generationsväxlingen ske på fondens verksamhetsområde i södra Finland. Lånetiden är 15 år och personen som anhåller om lånet måste vara under 40 år. Man får max låna 40 000 €, räntan på detta lån är ca 2 procent. Denna stiftelse beviljar även understöd för kostnader

som uppkommer i samband med generationsväxling. För kostnader som anses vara godtagbara beviljas som understöd 80 procent, men inte mera än 600 €. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

6 ALTERNATIV TILL GENERATIONSVÄXLING

Som inledningsvis nämndes, kan man genomföra en generationsväxling på tre olika sätt, köp, köp av gåvonatur eller gåva. Det är viktigt att man planerar och kalkylerar så man kommer fram till ett sätt som passar. Sett ur beskattnings synvinkel är alla sätten olika, och därför bör man komma fram till ett förmånligt sätt för både överlåtaren och övertagaren. (ÖSP:s generationsväxlingskurs 2011)

6.1 Generationsväxling genom köp

Man kan som överlåtare välja att sälja sitt jordbruk åt övertagaren. Då bör köpesumman vid generationsväxling vara över 75 procent av skattemyndigheternas gängse värde. Det skattemässiga gängse värdet kan variera från år till år och mellan olika skattedistrikt.

Generationsväxling genom köp görs oftast, för att överlåtarna behöver ett bra pris för att säkerställa t.ex. sitt framtida boende. För tiden som pensionär så ger detta en ekonomisk trygghet. Dock försvårar den höga köpesumman för övertagaren att få jordbruket ekonomiskt livskraftigt. Övertagaren blir antagligen tvungen att ta stora lån för att kunna betala köpesumman och innan detta lån är bortbetalt och jordbruket börjar gå med vinst, kan det ta många år. (ÖSP:s generationsväxlingskurs 2011)

6.2 Generationsväxlingsköp av gåvonatur

Köp av gåvonatur innebär att köpesumman är högst 75 procent av gängse värdet. Är köpesumman 50 procent av skattemyndigheternas gängse värde eller mindre så betalas gåvoskatt på denna del. Dock bör man ta i beaktande att ifall köpesumman överstiger 50 procent av gängse värdet tas ingen gåvoskatt utan istället tas överlåtelseskatt på 4 procent. Generationsväxlingsköp av gåvonatur är något som kan rekommenderas, eftersom det ur en skattemässig synvinkel är förmånligt. (ÖSP:s generationsväxlingskurs 2011)

6.3 Generationsväxling genom gåva

Generationsväxling genom gåva innebär att köpesumman är mindre än 50 procent av det skattemässiga gängse värdet eller också ingen köpesumma alls. För att överlåtaren skall kunna överlåta jordbruket åt övertagaren genom gåva så krävs det att överlåtaren har en stark och trygg ekonomi. Det krävs att jordbruket är bortbetalt och att överlåtaren har en tryggad bostad o.s.v.

Ur övertagarens synvinkel är köp av gåvonatur fördelaktigare ur beskattningssynvinkel än gåva, eftersom gåvoskatten tillkommer vid generationsväxling genom gåva. Gåvoskatten kan vara mycket hög jämfört med överlåtelseskatten. Ändå totalt ekonomiskt sett kan generationsväxling genom gåva vara förmånligare, eftersom övertagaren betalar en lägre köpesumma eller ingen alls. (ÖSP:s generationsväxlingskurs 2011)

7 BESKATTNING VID GENERATIONSVÄXLING

Både överlåtaren och övertagaren är tvungna att betala skatt. Överlåtaren betalar skatt på vinsten medan övertagaren betalar gåvoskatt och överlåtelseskatt o.s.v. Därför görs en redogörelse här nedan om beskattningen både från överlåtarens sida och från övertagarens sida.

7.1 Beskattning av överlåtaren

När man överlåter jord- och skogsbruksfastigheter, är vinsten för denna skattepliktig. Som skatt räknas 28 procent av överlåtelsevinsten. Dock kan vinsten för jordbruket vara skattefritt, men detta förutsätter att övertagaren är nära släkt med överlåtaren. Det kan t.ex. vara överlåtarens barn, barnbarn, syster eller bror som tar över jordbruket. Skattefrihet gäller även om överlåtaren har haft fastigheten i sin ägo i över tio år eller att överlåtaren har ägt åker och skogsmark över tio år. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>) (L1992/1535)

Om överlåtaren säljer sin bostad är överlåtelsevinsten för bostaden skattefri ifall att denna har använts som överlåtarens bostad. Detta innebär att ifall överlåtaren säljer en bostad som han inte har som sin egentliga bostad är överlåtelsevinsten på denna bostad skattepliktig. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2004: <URL:http://www.slf.fi/Filer/Tema_Kal2004.pdf>) (L1992/1535)

Om man utan vederlag (gåva, arv, testamente) överför hela jordbruket får överlåtaren inte några skattepåföljder. Detta innebär då också att övertagaren kan yrka på skattelättnader i gåvobeskattningen och han kan även få förlängning av betalningstiden. Dock finns det vissa krav på övertagaren för att han skall beviljas skattelättnad, mer om det i nästa kapitel. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

7.2 Beskattning av övertagaren

I köpesumman finns alla kostnader medräknade. Vilket innebär att köpesumman innehåller själva köpesumman, lagfartskostnader och så vidare. Övertagaren är

tvungen att betala gåvoskatt ifall jordbruket fås som gåva och överlåtelseskatt vid köp och vid köp av gåvonatur.

Gåvoskatten bestäms på basis av värdet av den överlåtna egendomen och släktskapsförhållandet enligt följande skalor:

Tabell 5. Skatteklass I.

<i>Den beskattningsbara andelens värde i euro</i>	<i>Konstant skattebelopp vid den nedre gränsen i euro</i>	<i>Skatteprocent för den överstigande delen</i>
4 000 – 17 000	100	7
17 000 – 50 000	1 010	10
50 000 –	4 310	13

(Skatteförvaltningen 2010:

<URL:<http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=6474;46410>>)

Tabell 6. Skatteklass II.

<i>Den beskattningsbara andelens värde i euro</i>	<i>Konstant skattebelopp vid den nedre gränsen i euro</i>	<i>Skatteprocent för den överstigande delen</i>
4 000 – 17 000	100	20
17 000 – 50 000	2 700	26
50 000 –	11 280	32

(Skatteförvaltningen 2010:

<URL:<http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=6474;46410>>)

Till skatteklass I hör gåvogivarens make, gåvogivarens släkting i rakt uppstigande eller nedstigande led, och makes släkting i rakt nedstigande led. Som äkta make betraktas även en person som lever i gemensamt hushåll i äktenskapsliknande förhållande med gåvogivaren och som har tidigare varit gift med gåvogivaren eller har eller har haft ett gemensamt barn med gåvogivaren. Adoptivbarn och - föräldrar jämställs skattemässigt med de biologiska släktingarna. Till skatteklass

II hör andra släktingar och utomstående. (Skatteförvaltningen 2010: <URL:<http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=6474;46410>>)

Man har som övertagare max fem år på sig att betala gåvoskatten. Med hjälp av den 55 § i lagen om skatt på arv och gåva, kan man yrka på skattelättnad. Detta innebär att en del av arvs- och gåvoskatten kan lämnas odebiterad. Man kan ansöka om skattelättnad t.ex. om det i det skattepliktiga arvet ingår en gårdsbruksenhet eller annat företag eller att den skatteskyldige använder de pengar han har fått genom arv till att fortsätta bedriva jordbruket.

Skattelättnaden innebär att man beskattas på endast 40 procent av beskattningsvärdet (lag om värdering). Dock finns undantag, skogen beskattas på 40 procent av värdet enligt 7 § i lag om värdering av tillgångar vid beskattningen. Bostadsbyggnaden på en jordbruksenhet och byggplatsen för en produktionsbyggnad inom jordbruket beskattas 40 procent av beloppet enligt grunderna i 5 kap. i lag om värdering av tillgångar i beskattningen. Även produktionsbyggnader, maskiner och anordningar beskattas till 40 procent av restvärdet för byggnader och maskiner. (L 1940/378)

Villkoren som måste uppfyllas för att det skall kunna ske en skattelättnad, är att övertagaren fortsätter att idka jordbruket i sitt namn, detta innebär att gården får inte utarrenderas eller säljas inom fem år.

Övertagaren behöver inte vara nära släkt med överlåtaren för att skattelättnaden skall beviljas. Övertagaren behöver inte heller idka jordbruk på heltid, deltidsjordbrukare blir också beviljade skattelättnad. Dock tillämpas inte skattelättnaden för rena skogslägenheter, men om man idkar skogsbruk vid sidan av jordbruk så tillämpas skattelättnaden även på skogsbruket.

För att man skall få tillämpa skattelättnaden så skall denna sökas i samband med gåvoskattdeklarationen. Detta skall sökas skriftligt inom tre månader efter överlåtelsen, yrkar man på skattelättnaden för sent så tas den inte i beaktande. Om övertagaren inom fem år efter skattelättnaden överlåter huvuddelen av gården tas

20 procent förhöjning av gåvoskatten. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>).

7.2.1 Överlåtelseskatt och mervärdeskatt

Överlåtelseskatt skall betalas av övertagaren till staten för överlåtelser mot köp. Överlåtelseskatt behöver inte betalas vid gåva eftersom dessa beskattas istället genom lag om skatt på arv och gåva. För fastigheter är överlåtelseskatten 4 procent av köpesumman. Dock driver man inte in denna, ifall att övertagaren beviljas räntestödslån för anskaffning av gårdsbruksenheten enligt lagen om finansiering av landsbygdsnärningar, eller i fall att markförvärvslån eller syskonandelslån förs över på köparen.

Överlåtelseskatten skall betalas på eget initiativ innan man ansöker om lagfart eller inskrivning. Man behöver inte lämna in anmälan om överlåtelseskatt då. Inskrivning och lagfart skall sökas inom sex månader från upprättande av överlåtelseavtalet. Söks inte detta inom utsatt tid, höjs skatten med 20 procent för varje påbörjad sexmånadersperiod, dock högst till det dubbla beloppet. (Skatteförvaltningen 2010: <URL:<http://www.skatt.fi/nc/doc/download.asp?id=220;49395>>) (L1996/931)

När man utför en generationsväxling är denna mervärdeskattfri. Att en generationsväxling är mervärdeskattfri innebär, ingen skatt åt överlåtaren och inga avdrag för övertagaren. Dock finns undantag, ifall överlåtaren har byggt eller grundrenoverat fastigheter inom fem år före överlåtelsen så blir överlåtaren tvungen att betala tillbaka den mervärdeskatt som har dragits av i samband med investeringen. Detta innebär också att övertagaren får avdra motsvarande belopp om han fortsätter med en momsskyldig verksamhet. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2004: <URL:http://www.slf.fi/Filer/Tema_Kal2004.pdf>) (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

8 VÄRDERING AV JORDBRUKSEGENDOM

Det är skattestyrelsen som fastställer värderingsgrunderna. För de viktigaste egendomsdelarna redogörs närmevärden och allmänna principer här nedan. I en offentlig anvisning för värdering av tillgångar publicerar skattestyrelsen de exakta värdena för olika områden. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

För en åker varierar värdet för olika regioner mellan 3600 €/ha och 7500 €/ha inklusive täckdikets värden 500 €/ha. När det gäller skogen, anses skogens gängsevärde främst vara en värdering gjord av skogsvårdsföreningen, skogscentralen eller av någon annan inom branschen. Om man har under 15 ha skog krävs ingen utredning. Ifall att det inte finns någon värdering att tillgå så används ett för olika områden fastställt värde.

För jordbrukets byggnader används ett oavskrivet restvärde som slås ihop med investeringsbidrag och utjämningsreservering för de tre senaste åren. Precis samma gäller för maskiner och inventarier. För husdjuren gäller skattestyrelsens beslut om husdjurens värde. För produktlager gäller det värde som vid överlåtelsen är aktuellt, inköpspris eller produktionspris. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

9 EFTER GENERATIONSVÄXLINGEN

Efter en generationsväxling finns det fortfarande en del att ta itu med. Adresser skall ändras, skattedeclarationer skall inlämnas och stöd kan sökas o.s.v. Det är viktigt att detta sker inom utsatt tid för att inte gå miste om t.ex. stöd. En annan sak som överlåtaren skall komma ihåg är, att efter en generationsväxling har man överlåtit gården åt en annan person, man skall därför låta övertagarna prova sig fram i fred. Man måste som överlåtare släppa taget om gården och låta den yngre generationen få prova sina vingar. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

9.1 Skatteärenden

Ifall att köpet är av gåvonatur, vilket innebar att köpesumman är högst 75 procent av gårdens skattemässiga gängsevärde, skall gåvoskattedeclarationer inlämnas inom tre månader efter generationsväxlingen. Man skall även komma ihåg att lämna in en etableringsanmälan för förskotts- och mervärdeskatt. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

9.2 Lantbrukarstöd

När det gäller lantbrukarstöden så kan man kontakta lantbygdssekreteraren för hjälp. Man skall göra en överlåtelse av gårdens besittningsrätt, detta sker genom en anmälan till landsbygdsnäringsmyndigheten i den kommun där den överlåtande gården är belägen. Ifall överlåtelsen sker före 30.4 så är det övertagaren som söker om stödet, sker överlåtelsen efter 1.5 så är det istället överlåtaren som söker om stöd. Sker överlåtelsen mellan 30.4 och 31.8 så kan stöden överföras till övertagaren. Specialmiljöstöd, djurstöd, miljöstöd och andra diverse stöd skall överföras inom sju till tio dagar. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

9.3 Försäkringar

Som jordbrukare skall man ha en pensions försäkring. Fordonsförsäkring kan sökas inom sju dagar efter generationsväxlingen. Det finns många olika försäkringar, och därför är det bra att fundera över vilka försäkringar är nödvändiga att ha som jordbrukare och vilka försäkringar är onödiga. För överlåtaren är det viktigt att tänka på om avträdelsepension kan vara något som lönar sig. Det kan även vara bra för överlåtaren att gå igenom vilka frivilliga försäkringar det finns. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

9.4 Finansiering

Inom ett år från stödbeslutet måste startstödet räntestödslån lyftas. Man måste även införskaffa lagfart på fastigheter inom sex månader från generationsväxlingen. Ifall man har rätt till befrielse från överlåtelseskatten kan intyg sökas från ELY- centralerna. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

9.5 Övriga förändringar

För övrigt skall man komma ihåg att ändra vatten, el och telefonanslutningar från överlåtarens namn till övertagarens namn. Man måste uppgöra nya medlemsavtal som skall skickas till producentandelslaget. Även produktionsavtal och andra avtal skall ändras med affärer. Man skall även komma ihåg att ändra medlemskap i producentorganisationen. (Svenska lantbrukssällskapens förbund 2010: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>)

10 FALLSTUDIE

I denna del av arbetet kommer jag att utföra beräkningar baserat på den teori, som finns i första delen av arbetet. Jag kommer att använda mig av den kunskap jag har fått genom att undersöka och skriva teoridelen, och genom beräkningar kommer jag att kontrollera vilket av generationsväxlingssätten som är förmånligaste för både överlåtaren och övertagaren. Som jag skrev tidigare så vill alltså överlåtaren se alla tre alternativa generationsväxlingssätten uträknade, för att kunna bedöma vad som vore det bästa alternativet med tanke på om jordbrukarens barn tar över jordbruket. Jag kommer även att redovisa resultatet för jordbrukaren och genom en diskussion få fram vilket av sätten som han troligen kommer att använda sig av vid en generationsväxling.

Jag kommer att använda mig av de tal som är verkliga för den bonde jag utför beräkningarna åt. I denna del kommer jag alltså att visa hur de teoretiska alternativen fungerar i praktiken. De olika generationssätten jag kommer att redogöra för är generationsväxling genom köp, köp av gåvonatur och genom gåva.

10.1 Jordbrukets bakgrund

Den nuvarande jordbrukaren tog över jordbruket år 1990, det innebär att han nu har ägt jordbruket i 21 år. Jordbruket drivs av den fjärde generationen.

Det var jordbrukarens far som startade med äggproduktion år 1950, då hade han endast 50 hönor. År 1960 utvecklade han äggproduktionen och byggde ett nytt hönshus för ca 3000 golvhöns. År 1969 monterades burar och då inrymde hönshuset 8000 höns. I början på 60-talet kom även kycklinguppfödning med i bilden.

När den nuvarande jordbrukaren tog över var jordbruket 28 ha stort, skogen var ca 60 ha och jordbruket bestod då av äggproduktion, kycklinguppfödning och spannmålsodling.

Idag består jordbruket fortsättningsvis av äggproduktion, kycklinguppfödning, spannmålsodling och skogsbruk. Jordbruket har dock utvecklats och blivit större på grund av mera arrendemark. På grund av lagar och förordningar gällande burbestämmelser har antalet höns minskat till ca 6000.

Idag är jordbruket, ekonomiskt sett, uppdelat enligt följande:

Tabell 7. Jordbrukets uppbyggnad.

JORDBRUKET	BESKATTARENS GÄNGSE VÄRDE
Åkermark	182 000€
Skog (omfattande diken och vägar)	138 000 €
Restvärde för jordbrukets byggnader	4995 €
Restvärde för jordbrukets maskiner	10 300 €
Boskap	15 000 €
Totalt	350 295 €

Ur tabellen framgår lantbrukets ekonomiska fördelning enligt gängse värdet på överlåtelsen.

Gängse värdet för åkermark utan täckdiken är 6500 €/ha i österbotten, detta multipliceras med 28 hektar och på så vis fås ett resultat på 182 000 €, som kan ses i tabellen ovan. Skogens gängse värde får man genom att multiplicera 2300 €/ha med 60 hektar vilket resulterar i ett gängse värde på 138 000 €, detta är dock inte helt rätt. Egentligen tas värdet 2300 €/ha endast om man har under 15 hektar

skog, har man över 15 hektar skog, som i detta fall, så skall man egentligen ha en person som går igenom alla skogsskiften och ger ett värde på hur mycket han anser att skogen är värd. Att ha en person som kommer och värderar skogen kostar 1500 €. Eftersom detta är så pass kostsamt så räknar jag ut skogens gängse värde med hjälp av talet 2300 €/ha. Restvärdet (oavskrivna värdet) för jordbrukets byggnader och maskiner fås från skattedeklarationsblankett 2. Gängse värdet på boskap fås genom att multiplicera det rekommenderade värdet för levande djur i balansräkningen, euro/styck, som är för värphönor 2,50 € med antalet hönor, dvs. 6000 stycken, vilket resulterar i ett gängse värde på 15 000 €. Lantbruket är skuldfritt och därför finns det inga skulder att ta i beaktande när uträkningar görs. (Mattson, Åsa 2011)

10.2 Överlåtelsen

Förmånligaste sättet för överlåtaren är troligtvis att sälja jordbruket med så stor vinst som möjligt. På grund av att det ännu är osäkert vem som kommer att ta över jordbruket, så vill jordbrukaren få alla alternativ till generationsväxling uträknade. Jordbrukaren har nämligen barn, och blir det så att ett av barnen tar över jordbruket så vill jordbrukaren naturligtvis inte sälja jordbruket till högsta möjliga pris. Av den orsaken vill han även veta hur hans barn skulle beskattas vid en generationsväxling. Därför redogörs här nedan för alla tre alternativ till generationsväxling.

10.2.1 Köp

Ifall överlåtaren säljer sitt jordbruk till övertagaren så skulle försäljningspriset ligga runt 350 295 €. Priset togs från tabell 7 på sida 38. Detta pris eftersom 350 295 € är det beräknade totala gängse värdet.

Vid försäljning av jordbruket skall köpesumman vara över 75 procent av skattemyndigheternas gängsevärde för att räknas som försäljning och inte som gåvoartat köp eller gåva. Detta innebär att minimipriset vid försäljning av jordbruket är ca 266 224 €, vilket kan läsas från beräkningen nedan. (ÖPS:s generationsväxlingskurs 2011)

$$76 \% \times 350\,295 \text{ €} = 266\,224 \text{ €}$$

Vid överlåtelse av jord- och skogsbruksfastigheter är vinsten för denna skattefri om jordbrukarens barn tar över jordbruket. Eftersom jordbrukaren har ägt jordbruket i över tio år, gäller skattefriheten för överlåtaren åt vem han än säljer jordbruket åt. (L 1992/1535)

Övertagaren beskattas med 4 procent av köpesumman. För övertagaren gäller skattefrihet för anskaffning av första bostad och även för lösegendom. Detta gör att beräkningen ser ut på följande sätt efter att avdragen gjorts:

Avdrag:

JORDBRUKET	GÄNGSE VÄRDET
Jordbrukets maskiner	10 300 €
Boskap	15 000 €
<i>Totalt avdrag</i>	<i>25 300 €</i>

Återstående:

JORDBRUKET	GÄNGSE VÄRDET
Åkermark	182 000 €
Skog (omfattande diken och vägar)	138 000 €
Restvärde för jordbrukets byggnader	4995 €
<i>Totalt</i>	<i>324 995 €</i>

Enligt uträkningar blir överlåtelseskatten då:

$$324\,995 \times 4\% = 13\,000 \text{ €}$$

Säljs jordbruket till minimipris, dvs. 76 procent av gängse värdet, skulle detta innebära en överlåtelseskatt efter avdrag på 9880 €, vilket kan ses i beräkningarna nedan.

Avdrag:

<i>JORDBRUKET</i>	<i>GÄNGSE VÄRDET</i>	<i>76 PROCENT</i>
Jordbrukets maskiner	10 300 €	7828 €
Boskap	15 000 €	11 400 €
<i>Totalt avdrag</i>	<i>25 300€</i>	<i>19 228 €</i>

Överlåtelseskatten blir då enligt följande uträkningar. 76 % av det totala gängse värdet minus avdragen: (266 224 € - 19 228 € = 246 996 €)

$246\,996 \times 4\% = 9880 \text{ €}$
--

Kostnaden för jordbruket skulle då i detta fall bli: $266\,224 + 9880 = 276\,104 \text{ €}$.

Överlåtelseskatten drivs inte alltid in. Det finns alltså befrielse- och lindringsmöjligheter vad gäller skatten. Överlåtelseskatten kan undvikas ifall övertagaren beviljas räntestödslån för anskaffning av gårdsbruksenheter enligt lagen om finansiering av landsbygdsnärningar, eller ifall att syskonandelslån eller markförvärvslån förs över till köparen. Man kan även på eget initiativ betala överlåtelseskatten innan man ansöker om lagfart eller inskrivning. (Skatteförvaltningen 2010: <URL: <http://www.skatt.fi/nc/doc/download.asp?id=220;49395>>)

Att sälja jordbruket till gängse pris skulle gynna överlåtaren. Överlåtaren skulle få betalt för vad jordbruket är värt och skulle få en ekonomisk trygghet för livet efter

generationsväxlingen. Dock är detta inget bra alternativ för övertagarna. Köpesumman är mycket hög, och skulle därför betyda stora lån för övertagaren. Skulle en likviditetsbudget göras över jordbruket efter generationsväxlingen skulle likviditetsbudgeten visa ett mycket dåligt resultat.

10.2.2 Köp av gåvonatur

Vid köp av gåvonatur skall köpesumman vara högst 75 procent av gängse värdet. Som jag skrev i teoridelen så tas alltså ingen gåvoskatt om köpesumman överstiger 50 procent av gängse värdet och övertagaren fortsätter att bedriva verksamheten. Dock beräknas naturligtvis överlåtelseskatten. I praktiken så görs köp av gåvonatur till ett överlåtelsepris så nära 50 procent som möjligt. (ÖSP:s generationsväxlingskurs 2011)

Vid en generationsväxling av gåvoartat köp skulle överlåtelseskatten beräknas enligt följande om överlåtelsepriset är t.ex. 51 procent av gängse värdet:

Köpesumman är 51 procent av 350 295 € = 178 651 €

Avdrag:

<i>JORDBRUKET</i>	<i>GÄNGSE VÄRDET</i>	<i>51 %</i>
Jordbrukets maskiner	10 300 €	5253 €
Boskap	15 000 €	7650 €
Totalt	25 300 €	12 903 €

Överlåtelseskatten blir då enligt uträkningar:

$$178\,651 - 12\,903 = 165\,748 \text{ €}$$

$$165\,748 \times 4\% = 6630 \text{ €}$$

Detta innebär att köpesumman för jordbruket blir $178\,651 \text{ €} + 6630 \text{ €} = 185\,281 \text{ €}$.

Detta är ett mycket förmånligare alternativ till generationsväxling än genom köp, i alla fall ur övertagarens synvinkel. Däremot för överlåtaren innebär detta en lägre inkomst från jordbruket. I kap. 11 ses en jämförelse mellan de olika generationsväxlingssätten.

10.2.3 Gåva

Man kan också genomföra en generationsväxling genom gåva. Gåva innebär att köpesumman är mindre än 50 procent av gängse värdet. Endast i så kallad ren gåva kan man utesluta giftorätten. Boenderätten kan även ingå i ren gåva men inte belysning och vatten.

När en generationsväxling utförs genom gåva behöver överlåtaren inte betala skatt på överlåtelsevinsten. För övertagarens del blir köpesumman låg och ingen överlåtelseskatt behöver betalas, dock tillkommer gåvoskatten för övertagaren.

När det gäller gåvobeskattningen finns lättnader angivna i Arvs- och gåvoskattelagen 55 och 56 §, som jag redogjorde för i teoridelen. Jordbrukets alla egendomslag förutom bostadshusets tomt värderas till 40 procent av värdet enligt lag om värdering av tillgångar. Huvuddelen av jordbruket skall odlas i minst fem år efter att gåvobeskattningen har verkställts.

Eftersom överlåtaren var nyfiken att få veta vad hans barn skulle bli tvungen att betala vid en generationsväxling, så väljer jag att enbart använda mig av skatteklass I vid beräkning av gåvoskatten. (ÖSP:s generationsväxlingskurs 2011)

Tabell 8. Jordbruket enligt lag om värdering.

JORDBRUKET	VÄRDERINGSLAG	40 PROCENT
Åkermark	7 470 €	2 988 €
Skog (omfattande diken och vägar)	32 520 €	13 008 €
Restvärde för jordbrukets byggnader	4 995 €	1 998 €
Jordbrukets maskiner och inventarier	10 300 €	4 120 €
Boskap	15 000 €	6 000 €
Totalt	70 285 €	28 114 €

Värdena enligt värderingslagen fås fram genom att läsa på skattemyndigheternas hemsida. Exempelvis så får man fram åkers värde enligt värderingslagen genom att använda 38,11 €/ha som är det genomsnittliga årliga avkastningen av åker. 38,11 €/ha skall multipliceras med talet sju och summan av detta tas gånger antalet hektar, som i detta fall är 28 ha, detta resulterar i 7 470€.

För att räkna ut skogens värde används enligt värderingslagen priset 54,20 €/ha. Detta skall multipliceras med tio vilket ger ett resultat på 542 €/ha, detta belopp multipliceras med antalet hektar och ger sedan ett resultat på 32 520 €.

När det gäller boskapen räknar man med 2,50 €/ fjäderfä. Detta innebär att 2,50 multipliceras med 6000 höns vilket ger oss resultatet 15 000. För jordbrukets

byggnader och inventarier räknas inget speciellt värde ut enligt värderingslagen utan man använder sig av restvärdet för jordbrukets byggnader och restvärdet för jordbrukets maskiner som finns på periodskattedeklarationsblankett 2.

(Skatteförvaltningen 2010:

<URL:<http://www.skatt.fi/nc/doc/download.asp?id=7898;655785>>)

(Skatteförvaltningen 2010:

<URL:<http://www.skatt.fi/nc/doc/download.asp?id=8001;97878>>)

(Skatteförvaltningen 2010:

<URL:<http://www.skatt.fi/nc/doc/download.asp?id=8003;97929>>)

Gåvoskatten blir för övertagaren att betala enligt följande uträkningar:

Beskattningsvärdet är: 350 295 € (totala gängse värdet)

Enligt skatteklass I: 50 000 €

Konstant belopp för överstigande del: 4310 €

13 % på överstigande del: $(350\,295 - 50\,000) \text{ €} = 39\,038 \text{ €}$

Gåvoskatten blir: $39\,038 + 4310 = 43\,348 \text{ €}$

Gåvoskatten på 40 procent av värdet enligt lag om värdering av tillgångar i beskattningen blir:

Beskattningsvärdet är: 28 114 €

Enligt skatteklass I: 17 000 - 50 000 €

Konstant belopp för överstigande del: 1 010 €

10 % på överstigande del: $(28\,114 - 17\,000) \text{ €} = 1\,111 \text{ €}$

Gåvoskatten blir: $1111 + 1010 = 2\,121 \text{ €}$

Som man kan se är det betydligt högre gåvoskatt om man inte beviljas lättnad på 40 procent vid generationsväxling genom gåva.

Vid en generationsväxling genom gåva så blir övertagaren alltså tvungen att betala en gåvoskatt för jordbruket plus att övertagaren även kan bli tvungen att betala upp till 50 procent av köpesumman.

Om övertagaren skulle bli tvungen att betala 50 procent av köpesumman och även gåvoskatten (skattelättnad) skulle priset för jordbruket bli: $(350\,295 / 2 =) 175\,148 + 2\,121 = 177\,269$ €. Utan skattelättad skulle det totala priset för jordbruket bli 218 496 €.

Vid ren gåva betalas ingen köpesumma utan endast gåvoskatten. Gåvoskatten som räknas på det totala gängse värdet är 43 348 €. Har övertagaren beviljats skattelättnad är gåvoskatten endast 2 121 €.

11 RESULTAT

Jag har tidigare räknat ut resultatet av olika generationsväxlings alternativ, och kommer här nedan att sammanställa mitt resultat i en tabell, för att få en klarare bild över resultatet.

Tabell 9. Sammanställning av resultatet.

	Köpesumma	Överlåtelse- skatt	Gåvoskatt	Verklig kostnad
Köp till gängse värde	350 395 €	13 000 €		363 395 €
Köp 76 % av gängse värdet	266 224 €	9880 €		276 104 €
Gåvoartat köp (51 % av gängse värdet)	178 651 €	6 630 €		185 281 €
Gåva (50 % av gängse värdet)	175 148 €		43 348 €	218 496 €
Gåva (50 % av gängse värdet och skattelättnad)	175 148 €		2 121 €	177 269 €
Ren gåva			43 348 €	43 348 €
Ren gåva (skattelättnad)			2 121 €	2 121 €

I tabellen ovanför redogörs hur resultatet blev efter beräkningarna. Genom att läsa tabellen kan man konstatera att överlåtaren vinner mest på att sälja jordbruket till

gångse värdet. Överlåtaren beskattas inte på vinsten eftersom han har ägt jordbruket i över tio år.

Tar ett av bondens barn över är det förmånligaste alternativet för övertagaren att utföra en generationsväxling genom ren gåva. För att detta skall vara möjligt måste överlåtaren ha en verkligt bra ekonomi. Vid ren gåva får överlåtaren ingen inkomst.

Vid en diskussion med bonden där jag framställer resultatet för honom, konstaterade han, att vid en överlåtelse till ett barn sker överlåtelsen mest sannolikt genom gåvoartat köp. Köpesumman skulle troligen utgöra 51 procent av gångse värdet. Han resonerar att genom gåvoartat köp får han en viss inkomst som tryggar pensionstiden och köpesumman för övertagaren förhåller sig relativt rättvis med beaktande av övertagaren, syskonen och dennes ekonomiska möjligheter att överta och bedriva jordbruket framöver. Skulle jordbruket ges som ren gåva, dvs. övertagaren betalar ingen köpesumma, kan de andra barnen yrka på förskott på arv och på så vis bli rättvist behandlade. Genom att genomföra generationsväxlingen genom gåvoartat köp, betalas även minst skatt, eftersom övertagaren betalar ingen gåvoskatt utan istället betalar övertagaren överlåtelseskatt som är 4 procent av köpesumman.

12 AVSLUTNING

Eftersom jag är uppvuxen på landsbygden, där det finns många jordbrukare, så kändes ämnet generationsväxling inom jordbruk intressant, och det var ett ämne som jag gärna ville ta reda på mera om. Jag hade inga egentliga förkunskaper om hur en generationsväxling går till. Under skrivandets gång anser jag att jag har fått en klar bild över hur en generationsväxling går till i praktiken, vad som är viktigt att tänka på vid en generationsväxling och hur man räknar ut vilket sätt som kan vara ett bra alternativ vid en generationsväxling.

Syftet med detta arbete var, att ta reda på hur man i praktiken genomför en generationsväxling, på vilka olika sätt kan man genomgå den och vilka är följderna, för att sedan kunna bedöma med hjälp av beräkningar vad som var det förmånligaste sättet ur överlåtarens och övertagarens synvinkel. Jag anser att jag har uppnått mitt syfte med arbetet. Jag har fått ett resultat på vad som är det förmånligaste alternativet vid en generationsväxling både ur överlåtarens synvinkel och ur övertagarens synvinkel. Resultatet visade att för överlåtaren var det förmånligaste alternativet att sälja till högsta möjliga pris, medan ur övertagarens synvinkel var det förmånligaste sättet att genomgå en generationsväxling genom ren gåva.

Reliabiliteten och validiteten anser jag är hög i detta arbete. Med reliabiliteten avses i vilken grad ett undersökningsresultat kan upprepas om studien görs om på ett identiskt sätt. Jag anser att reliabiliteten är mycket hög, eftersom jag har använt mig av experter som har kunnat konstatera att detta är korrekt gjort. Använder man exakt samma utgångspunkt som i detta arbete borde man med hög sannolikhet komma till samma resultat. (Christensen, Engdahl, Gräås, Haglund 2001, 308 – 309)

Med validitet avses i vilken grad du mätt det som du avsåg att mäta. Detta handlar i första hand om trovärdighet, hur väl överrensstämmer resultatet med verkligheten. Jag anser att jag har fått svar på de frågor jag ställde inledningsvis i arbetet och på så vis mätt det som avsågs att mäta. När det gäller trovärdigheten, anser jag att jag har uppnått en hög nivå även där. Har jag varit osäker på

informationen jag hittat, har jag sökt fram fler källor för att styrka informationen som varit vag. Jag har även tagit hjälp av experter för att få den empiriska delen så tillförlitlig som möjligt. (Christensen, Engdahl, Gräas, Haglund 2001, 308 – 309)

Det skulle vara intressant att forska vidare i detta ämne. Man kunde t.ex. se detta ur en finansierings synvinkel och ta reda på hur man kan finansiera generationsväxlingen. Vilka lån kan man beviljas? hur mycket hjälper startstödet för unga jordbrukare för finansieringen? och vilka andra bidrag och stöd kan man beviljas när man tar över ett jordbruk? Man kunde göra upp en likviditetsbudget för att se hur många år det kunde ta innan jordbruket skulle börja gå med vinst och om möjligt kunde man försöka räkna ut hur mycket vinst man kunde göra på jordbruket.

Avslutningsvis har detta varit ett intressant och utmanande arbete att skriva. Man kan konstatera att en generationsväxling kräver mycket tid till planering och eftertanke. Vad som är det rätta alternativet vid en generationsväxling är omöjligt att besvara. Alla generationsväxlingar är olika. Det är överlåtarens och övertagarens önskemål, gårdens värde och tiden som avgör vilket av de tre generationsväxlingssätten som passar bäst för just dem.

KÄLLFÖRTECKNING

Tryckta arbeten

Christensen Lars, Engdahl Nina, Gräås Carin, Haglund Lars 2001. Marknadsundersökning - en handbok. Upplaga 2:7. Lund. Studentlitteratur.

Arbeten utan egentlig författare

L1992/1535. Inkomstskattelag. 30.12.1992.

L1940/378. Lag om skatt på arv och gåva. 12.07.1940.

L2006/612. Lag om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk. 21.07.2006.

L1996/931. Lag om överlåtelseskatt. 29.11.1996.

Artiklar

Sand, Anna 2004. Bondeföretagaren – God planering viktigast vid generationsväxlingen. Nr 1/2004 s. 3.

Elektroniska publikationer

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, 2011. Att avstå från jordbruk [online]. Uppdaterad 13.01.2011 [hänvisning 21.01.2011]. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL:<http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avträdelsestod/Att-avsta-fran-jordbruk>>.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, 2011. Avträdelsestöd [online]. Uppdaterad 20.01.2011 [hänvisning 21.01.2011]. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL: <http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avträdelsestod>>.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, 2011. Avträdelsestödet storlek [online]. Uppdaterad 19.01.2011 [hänvisning 21.01.2011]. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL: <http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avträdelsestod/Avträdelsestodets-storlek>>.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, 2011. Generationsväxling [online]. Uppdaterad 24.01.2011 [hänvisning 31.01.2011]. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL: <http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsestod/Att-avsta-fran-jordbruk/Generationsvaxling>>.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, 2011. Hur du söker avträdelsetöd [online]. Uppdaterad 19.01.2011 [hänvisning 15.02.2011]. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL: <http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsestod/Hur-du-soker-avtradelsestod>>.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, 2010. Information till Er som har avträdelsetöd [online]. [hänvisning 03.01.2011]. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL:http://www.mela.fi/Julkaisut/4021r_10.pdf>.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, 2011. Statistik [online]. Uppdaterad 03.02.2011 [hänvisning 05.02.2011]. Tillgänglig i form av www - dokument: <URL: <http://www.lpa.fi/Sidhuvud/Statistik>>.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, 2011. Vad avses med jordbruk [online]. Uppdaterad 11.01.2011 [hänvisning 15.01.2011]. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL: <http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsestod/Vad-som-avses-med-jordbruk>>.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, 2011. Vilande avträdelsetöd [online]. Uppdaterad 20.01.2011 [hänvisning 15.02.2011]. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL: <http://www.lpa.fi/Pensionsskydd/Avtradelsestod/Att-avsta-fran-jordbruk/Vilande-avtradelsestod>>.

Nordea, 2011. Minneslista för avträdaren [online]. [hänvisning 08.02.2011]. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL:http://www.nordea.fi/sitemod/upload/root/fi_org/appx/swe/yri/maatal/Luopujan_muistilista.pdf>.

Skatteförvaltningen, 2010. Gåvobeskattning [online]. Uppdaterad 01.03.2010 [hänvisning 20.01.2011]. Tillgänglig i form av www- dokument: <URL: <http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=6474;46410>>.

Skatteförvaltningen, 2010. Skatteförvaltningens beslut om genomsnittlig årlig avkastning av skog [online]. Uppdaterad 23.11.2010 [hänvisning 20.03.2011]. Tillgänglig i form av www- dokument: <URL: <http://www.skatt.fi/nc/doc/download.asp?id=8001;97878>>.

Skatteförvaltningen, 2010. Skatteförvaltningens beslut om genomsnittlig årlig avkastning av åker och täckdikningstillägg [online]. Uppdaterad 23.11.2010 [hänvisning 20.03.2011]. Tillgänglig i form av www- dokument: <URL:<http://www.skatt.fi/nc/doc/download.asp?id=8003;97929>>.

Skatteförvaltningen, 2010. Värderingar av tillgångar i arvs- och gåvobeskattningen [online]. Uppdaterad 27.08.2010 [hänvisning 20.03.2011]. Tillgänglig i form av www- dokument: <URL: <http://www.skatt.fi/nc/doc/download.asp?id=7898;655785>>.

Skatteförvaltningen, 2010. Överlåtelseskatt på överlåtelse av fastigheter och värdepapper [online]. Uppdaterad 01.03.2010 [hänvisning 20.01.2011]. Tillgänglig i form av www- dokument: <URL: <http://www.skatt.fi/nc/doc/download.asp?id=220;49395>>.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund, 2011. Generationsväxling – Varje fall är unikt [online]. [hänvisning 05.02.2011]. Tillgänglig i form av www- dokument: <URL: http://www.sl.c.fi/files/gen_vaxl_2011/OSP/OSP_read.pdf>.

Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2010. Jordbrukets generationsväxling [online]. Uppdaterad 01.06.2010 [hänvisning 20.12.2010]. Tillgänglig i form av www- dokument: <URL:http://www.slf.fi/Filer/GV_upplaga3.pdf>.

Svenska lantbrukssällskapens förbund, 2004. Tema: Generationsväxling [online]. [hänvisning 15.01.2011]. Tillgänglig i form av www- dokument: <URL: http://www.slf.fi/Filer/Tema_Kal2004.pdf>.

Yritys – Suomi, 2007. Generationsväxling [online]. Uppdaterad 08.06.2007 [hänvisning 15.01.2011]. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL: <http://www.yrityssuomi.fi/default.aspx?ContentID=9720&NodeID=15653>>.

Föreläsningar

ÖSP:s generationsväxlingskurs 01.02.2011. (föreläsning). Vasa. Korsholms skolor.

Intervjuer

Mattson Åsa, Ekonomirådgivare. Telefonintervju 07.05.2011.